

αρχαιολογικά

Παροράματα τεύχους 48

Στο άρθρο του Β. Δωροβίνη "Το σπίτι του στρατηγού Thomas Gordon στο Άργος (ΙΙ), από παραδρομή παραλείφθηκε η αποτύπωση των δύο όψεων του κτηρίου (εικ. 11), ενώ εικονίζονται όψεις του ίδιου σπιτιού. Η αποτύπωση θα περιληφθεί στο επόμενο (ΙΙΙ) άρθρο, το σχετικό με το σπίτι του Gordon. Επίσης στο άρθρο των Μάρκας Αδάμη & Αριστάκης Παπαϊωάννου η υποσημείωση με αστερίσκο δεν έχει θέση. Στη σελ. 15, το λατινικό όνομα της Κάργιας είναι *Corvus monetula*.

Σελ. 92, εικ. 11. Η λεζάντα είναι: Προετοιμασία μιας αίθουσας ("period room") πριν ανοίξει στο κοινό (Brohan Museum, Βερολίνο).

Στο άρθρο του Α. Δημακόπουλου "Ενοπίπηση των αρχαιολογικών χώρων", σελ. 26-38, δεν αναφέρθηκε ότι οι φωτογραφίες (μοντέλα) με τις προτάσεις για την ενόπιπηση των αρχαιολογικών χώρων έχουν εκπονηθεί από τον Οργανισμό Αθηνών και ιδιαίτερα από τον αρχιτέκτονα κ. Νίκο Βασιλούλη και έχουν ληφθεί από μελέτη της Μ. Πατελάρου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών

Διαλέξεις για το 1994

Tuesday, January 11 - Marianne McDonald, University of California at San Diego: "Ancient Catharsis into Modern Opera: Theodorakis' *Medea*".
7:00 p.m. Loring Hall.

Tuesday, February 1 - Edgar Pusch, Pelizaeus Museum, Germany: "The Chariot of the Ramesside Capital Pi-Ramesse and its Foreign Elements", with a discussion of the Mycenaean pottery from the site by Penelope Mountjoy, BSA.
7:00 p.m. Loring Hall.

Tuesday, February 8 - Vassa Kontorini, University of Ioannina:

"Συμβολή στην ιστορία και την προσωπογραφία της Ρόδου τον 1ο αι. π.Χ.: Η οικογένεια του ναυάρχου Δαμαγόρα".
7:00 p.m. Loring Hall.

Tuesday, February 22 - Ilknur Özgen, Bilkent University, Ankara:

"Ivory and Silver Figurines from Bayındır/Elmalı".

7:00 p.m. Loring Hall.

Tuesday, March 8 - LECTURE IN MEMORY OF SAUL WEINBERG: L. Vance Watrous, State University of New York at Buffalo: "The Mirabello Region of East Crete: its History of Settlement and Economic Role in the Aegean".

7:00 p.m. Gennadius Library.

Tuesday, March 22 - THIRTEENTH ANNUAL WALTON LECTURE: To be announced.

7:00 p.m. Gennadius Library.

Friday, April 1 - OPEN MEETING ON THE WORK OF THE SCHOOL IN 1993 AND LECTURE by John Oakley, College of William and Mary: "Myth and Weddings in Classical Athens".

7:00 p.m. Gennadius Library.

Tuesday, April 12 - SECOND ANNUAL WIENER LOBARATORY LECTURE: Mark Pollard, Bradford University: "The Quiet Grave: Information from the Unquiet Studies of Human Bones".

7:00 p.m. Loring Hall.

Tuesday, May 10 - George Huxley, England: "Latest Treasures: Some Greek and other Rare Books in the Collection of the Royal Irish Academy in Dublin".

7:00 p.m. Loring Hall.

Νέα ηγεσία στο ΥΠ.ΠΟ. και το ΥΠΕΧΩΔΕ

Με τις πρόσφατες αλλαγές, μετά τις εκλογές της 10 Οκτωβρίου, και να θέλει να το αποφύγει κανείς, δεν μπορεί παρά να τεθεί, για πολλοστή φορά, επί τάπητος το θέμα της πολιτικής για την πολιτική με κληρονομιά. Η γνώμη των πλέον έγκυρων αναλυτών και φορέων είναι ότι **το πράγμα «δεν πάει άλλο»**.

Βρισκόμαστε με πολυαρχικό και πολυνομοθετικό καθεστώς προστασίας, με αποκέντρωση (κυρίως του ΥΠΕΧΩΔΕ) που στηρίζεται σε πλάτες αναρμόδιων και ανειδίκευτων επιτροπών (των ΕΠΙΑΕ) ή σε τεράστια κενά «μονοχώντων» υπηρεσιών, δίχως διεπιστημονικές προσεγγίσεις. Έχουμε κι εμείς με φορτικότητα τονίζε επανειλημμένα, από τις στήλες αυτές, ότι για ουσιαστική θεσμική βελτίωση μόνον ένα βήμα πρέπει να γίνει σύντομα, εκείνο της ίδρυσης **ενιαίου Υπουργείου Περιβάλλοντος**, αρμόδιου για το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον, στελεχωμένου με ειδικούς, και αποκεντρωμένου **του ίδιου** σε όλη την επικράτεια.

Διότι η δόξη αποκέντρωσης, που σύντομα αποδείχθηκε ξεφρόνισμα αρμοδιοτήτων σε πλάτες ουσιαστικά αναρμόδιων, όχι μόνο δεν αποδίδει πια, αλλά και δεν εξασπάτα κανένα.

Απλό βλέμμα γύρω μας πείθει ότι αρχαιοθήκες και αρχαιολογικοί χώροι μένουν ασυντηρήτοι και αδιαμόρφωτοι, απαγορευτικοί για το κοινό, δίχως καθοδηγητικές ενδείξεις και εποπτικά μέσα προσέγγισης, έξω από τη ζωή των πόλεων αλλά μέσα σ' αυτήν όσον αφορά σωρούς σκουπίδιών τους. Πέρα από αυτό, τα «μέτιστα» σηματοδότηματα τιμημάτων των πόλεων αυτών χάνουν ακαθόριστη υλική αναφορά με την ιστορία τους και αντικαθίστανται με φρικαλέες πολυκατοικίες: δεν χρειάζεται να πάτε στη Θεσσαλονίκη ή, αντίστοιχα, στην Αθήνα ή το Άργος και τη Λάρισα, μπορείτε να περπατήσετε δίπλα στο Θεμιστόκλειο τείχος του Πειραιά ή στο Πασαλιάνι για να διαπιστώσετε και να δώσετε τον αναφερόμενο εδών.

Με αυτή την κατάσταση να προχωρεί στο όριο της ακραίας ισοπέδωσης και της αποκρουστικής ομοιομορφίας, συνεχίζεται αδιάτακτα το όργιο των «αποχαρκτηρισμών», **από το ΥΠ.ΠΟ., κυρίως**, αδιάφορο του ποιος και με ποιο «χρώμα» το διοικεί, προβατικός ή μη. Τρία θέματα, που έχουν δημιουργήσει μέγιστο θόρυβο στον αθηναϊκό τύπο τα τελευταία χρόνια, δηλαδή των αποχαρκτηρισμών του «Ακταίου», του αρχοντικού Σούτσου-Ράλλη (γυναιά Κοραή-Πανεπιστημίου) και του πρώην αμαρσίου της «Πάουερ» (στο τέμαρο Δροσολούλου), μαρτυρούν για την «αίσιο-θάυμαστη» συνέχεια πολιτικής, είτε επί Μερκούρη είτε επί Ψαρρούδα-Μπενάκη. Ζητήστε οποιοδήποτε άλλο συνεχές κρατικής πολιτικής. Δεν θα βρείτε! Μόνο στους αποχαρκτηρισμούς θα τη συναντήσετε. Πράγμα που μαρτυρεί για το εξής απλούστατο: ότι **δεν υπάρχει συγκροτημένη και αξιόπιστη πολιτική του κράτους για την πολιτισμική μας κληρονομιά**.

Τόσο η κ. Μερκούρη όσο και ο κ. Λαλιώτης αναλαμβάνουν καθήκοντα σε εποχή όπου, ενώ το θεσμικό οικολογικό κίνημα βρίσκεται στη χειρότερη στιγμή του, είναι γεγονός ότι αν δυναμικές ομάδες πολιτών κινητοποιούνται για κάτι, με Λογισμό και γνώση, τούτο συμβαίνει για τα θέματα περιβάλλοντος. Ασφαλώς δείκτης γι' αυτό μπορεί να είναι να χρησιμοποιηθεί η κατά γεωμετρικό λόγο αύξηση διδασκτικών προσφυγών για το περιβάλλον.

αρχαιολογικά

Οι στιγμές είναι δύσκολες' για ένα τό-
μέα, που έφτασε να γίνει ο κύριος
πλουτοπαραγωγικός πόρος της χώρας
και τον οποίο χρησιμοποιούν με τρόπο
καταστροφικό και με πλήρη θελοτύ-
φλωση. Από αισθητική και ιστορία ελά-
χιστοι καταλαβαίνουν οργανικά. Φαίνε-
ται, όμως, ότι ακόμα και στα «υψηλά»
κλίμακα δεν καταλαβαίνουν, πια, ούτε
από απλή αριθμητική... Όμως τα αστεία
τέλειωσαν. Και οι δύο πολιτικές ηγέσεις
των υπουργείων είναι πολύ πιθανό ότι,
αν δεν θελήσουν να επιβάλουν ανά-
κρουση πρώιμης, θα κληθούν να πλη-
ρώσουν συλλήβδην τα σπασμένα όλων,
δικά τους και αλλότρια.

Αυτά για την ώρα. Διότι περιθώρια δεν
απέμειναν, πλέον, ούτε για ελπίδες, ου-
τε για αυταπάτες, ούτε για πίστωση
χρόνου, ούτε και για δημόσιες σχέ-
σεις – στις εκδηλώσεις των οποίων κα-
τάντησε να εμφανίζονται, επί χρόνια, τα
idia πάντα πρόσωπα, μέσα στο ίδιο πλθ-
ρες κενό.

Βασίλης Κ. Δωροβίνης

Η περιπέτεια του «Ακταίου»

Στον καθημερινό αθηναϊκό Τύπο δημο-
σιεύθηκαν πολύ καλά ρεπορτάζ για την
περιπέτεια του πρώην ξενοδοχείου
«Ακταίου», στο Ν. Φάληρο (ώς τη στιγμή
που γράφονταν οι γραμμές αυτές, το
καλύτερο δημοσίευμα είχε φιλοξενηθεί
στην κυριακάτικη «Καθημερινή» της 24-
10-93, αλλά με βασική ανακρίβεια στον
αφορά τη δικαστική πλευρά του θέμα-
τος). Το αναφέραμε ως τυπικό παρά-
δειγμα τακτικής «αποχαρκτηρισμού»,
στο προηγούμενο σημείωμά μας. Η
ουσία είναι ότι το «Ακταίο» μπορεί να
ανασταθεί, ούτως ή άλλως, σήμερα απείρως
ευκολότερα και οικονομικότερα από
ότι ολόκληρη η Βαροβάρια ή το
Ντουμπρόβνι. Μία προϋπόθεση απαι-
τείται: η πολιτική βούληση, από την
πλευρά του κράτους, η επιχειρηματική
οξύδερκεια και η απομάκρυνση από την
πολιτισμική κοφελή, από την πλευρά
των σημερινών ιδιοκτητών.

Πάντως, το «Ακταίο» εξακολουθεί να
αποτελεί, για τους ψυχρούς επιστήμο-
νες αλλά ταυτοχρόνα και για τους ευαι-
σθητούς ανθρώπους με μνήμη, το κύ-
ριο τοπίο στην φεαλρική ακτή. Ας
μην κυνηγάμε, τέλος πάντων, κάποια
μάγρια, όταν μπροστά στην πόρτα
μας συμβαίνουν τέτοια απαράδεκτα,
όπως στην περίπτωση του «Ακταίου».
Ας σκουπίσουμε, πρώτα, στην πόρτα
μας, πριν μιλήσουμε για τη βρώμα των
άλλων, καθώς λένε και οι Γάλλοι.

Θυμίζουμε στους αναγνώστες της «Α»
ότι, σύμφωνα και με όσα δημοσιεύσαμε
σε τρία παλαιότερα άρθρα μας για τη
νεοκλασική δημοτική αγορά του
Άργους, ο αρχιτέκτονας Πάνος Καρα-
θανασόπουλος, δημιουργός και εκείνης
και του «Ακταίου», αναδεικνύεται, τελι-
κά, σύμφωνα και με έρευνες του καθη-
γητή στο ΕΜΠ Μάνου Μήτρη, ως ένας
από τους σημαντικότερους αρχιτέκτο-
νες της νεότερης Ελλάδας, ο οποίος,
μεταξύ άλλων, έκτισε και το μέγαρο Πε-
σμαζόγλου στην Αθήνα (όπου το φαρ-
μακείο Δαμβέργη, προ ετών, απέναντι
στην Εθν. Βιβλιοθήκη). Φτάσαμε στο
σημείο να έχουμε αποδεκατίσις τις πιο
σημαντικές αρχιτεκτονικές δημιουργίες
της νεότερης ιστορίας μας...

Βασίλης Κ. Δωροβίνης

Το πρώην Ορφανοτροφείο της Αίγινας

Επανεκλειμένα έχει απασχολήσει Τύπο
και ειδικούς η τύχη των πρώην φυλακών
της Αίγινας, δηλαδή του κτηρίου που οι-
κοδομήθηκε επί Καποδίστρια (1828-29),
στέγασε ορφανοτροφείο, βιβλιοθήκη
και το πρώτο επίσημο μουσείο, ενώ μαζί
με τους Στρατώνες Καποδίστρια, στο
Άργος, αποτελούν τα ογκωδέστερα δη-
μόσια κτήρια της καποδιστριακής επο-
χής.

Χρόνια, τώρα, επιστήμονες, Αιγινίτες, ο
ίδιος ο Δήμος Αίγινας, με πρωτοστάτη
το σωματείο «Οι φίλοι της Αίγινας»,
αγωνίζονται να βρει το ιστορικό και
άκρας χρησιμοποιήσιμο αυτό κτήριο
ένα σύγχρονο προορισμό, πράγμα που
θα επιτρέπει και την κανονική συντήρη-
σή του. Το τελευταίο, αν και αυτονόητο,
είναι φαίνεται δυσκολοκόνητο για κάποι-
ες Αρχές, με αποτέλεσμα το οικοδόμη-
μα να ερειπώνεται συνεχώς.

Η πρόταση που έχει γίνει, και βρίσκει
σύμφωνη και την Κτηματική Εταιρεία
του Δημοσίου, νομικά κύριο του κτηρί-
ου αλλά τη χρήση του οποίου έχει πα-
ραχωρήσει στο Δήμο Αίγινας, δηλαδή
να μετατραπεί το κτήριο σε Μουσείο
της Αίγινας, είναι και εύλογη και πραγ-
ματοποιήσιμη. Παρά τα αλλεπάλληλα
διαβήματα, και ανεξάρτητα από το ότι η
πρόταση επιδέχεται, ενδεχομένως, κά-
ποιες ελαφρές τροποποιήσεις και βελ-
τιώσεις, ώστε η νέα χρήση να συνδυα-
σθει με άλλες, όχι αντιθετικές αλλά που
θα επιτρέψουν να κρατηθεί ο χώρος ζω-
ντανός, το πράγμα έχει από χρόνια
«καλλήσει».

Μήπως η κ. Μερκούρη θα μπορούσε να
δώσει μιαν αποφασιστική ώθηση στο
όλο θέμα, ώστε επιτέλους να τεθεί τέρ-
μα στην απαράδεκτη εκμετάλληση;

Βασίλης Κ. Δωροβίνης

Λούβρο 200 χρόνια

Γιορτάζοντας τα 200 χρόνια του Λού-
βρου ως Μουσείου, στις 18/11/93 η πτέ-
ρυγα Richelieu ανοίχθηκε στο κοινό. Σε
τέσσερα επίπεδα (22.000 τ.μ.) το
μουσείο πλουτίζεται, απλώνεται, εκ-
συγχρονίζεται.

Αγαπάμε ό,τι γνωρίζουμε

Για τις επτά φορές που έχει το φυσικό
περιβάλλον στην ποιότητα της ζωής
μας, γίνεται συνεχής αναφορά τε-
λευταία, τόσο στα μέσα μαζικής ενημέ-
ρωσης όσο και σε διάφορες εκδηλώ-
σεις, συζητήσεις, εκδόσεις.
Κάθε μέρα, όλο και περισσότεροι αντι-
λαμβάνονται ότι η ιδέα της προστα-
σίας της φύσης πηγάζει από λόγους τό-
σο ιδεαλιστικούς όσο και πρακτικούς,
όπως πολύ σωστά αναφέρει ο Πέτρος
Μηρούσαλης στο βιβλίο «Η φύση γύρω
μας», καθ' ότι η φύση του ανθρώπου
από το τεχνητό περιβάλλον παρουσιάζ-
εται σαν μία απόλυτα ζωτική ανάγκη
για τη φυσιολογική εξέλιξη και ίσως για
την επιβίωση του ανθρώπινου γένους».

Οι οργανωμένες εκδρομές οικολογικού
περιεχομένου είναι ο καλύτερος τρό-
πος για να γνωρίσουμε την ελληνική φύ-
ση και, καθώς αγαπάμε ό,τι γνωρίζουμε,
να την αγαπήσουμε και να την προστα-
τεύσουμε. Όταν δε η περιοχή που ε-
πισκεπτόμαστε βρίθει μνημείων της ιστο-
ρικής μας κληρονομιάς, τότε η προσέγ-
ιση στον άγνωστο κόσμο της φύσης,
μαζί με τη γνωριμία της περιοχής, γνω-
ριμία που αποκτά ιδιαίτερη αξία με τον
τρόπο που γίνεται μέσα από την ξεναγή-
ση των ειδικών επιστημόνων, κάνουν
την εκδρομή μια πραγματική εμπειρία.
Πληροφορίες: Travel Plan • Χρήστου
Λαδά 3 • 102 37 Αθήνα •
Τηλ.: 32.38.01-4, 32.34.482-3 • Fax:
32.22.152.

Για παιδιά

Στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης,
οδός Κυδαθηναίων 17, Πλάκα, την πρώ-
τη Κυριακή κάθε μήνα οργανώνεται το
πρόγραμμα: «Οι μικροί λογάφοροι σάς
γνωρίζουν τους θησαυρούς του
Μουσείου», κατά το οποίο παιδιά ηλι-

αρχαιολογικά

κίας 8 έως 12 ετών παρουσιάζουν στο κοινό τα εκθέματα του Μουσείου. Το πρόγραμμα αρχίζει στις 11 το πρωί. Η είσοδος είναι ελεύθερη για το κοινό. Πληροφορίες στο τηλέφωνο: 32.39.813.

Αλεπτρύπια Δυρού

Οι ανασκαφικές εργασίες στο νεολιθικό σπήλαιο Αλεπτρύπια του Δυρού Μόνης συνεχίστηκαν το 1993, με σημαντικά αποτελέσματα και δύο στόχους: Ένας είναι η ολοκλήρωση της διερευνητικής στρωματογραφικής τομής των επιχώσεων στην Αίθουσα Β του Σπηλαίου, η οποία έχει φτάσει σε βάθος 4 μέτρων και αποβλέπει στη μελέτη των διαδοχικών φάσεων ζωής του νεολιθικού ανθρώπου στο Δυρό κατά τη διάρκεια της 4ης χιλιετίας π.Χ. Ο άλλος στόχος είναι η εξερεύνηση μιας μεγάλης κόγχης στην Αίθουσα Ζ, η επιφάνεια της οποίας είναι γεμάτη από πυκνό στρώμα μεγάλων οστέρινων, χαρακτηριστικής νεολιθικής κεραμικής. Η ανασκαφή της κόγχης αποβλέπει στην επισημάνση και τη μελέτη των ταφικών εθίμων προς το τέλος της Νεότερης Νεολιθικής Εποχής, γύρω στο 3000 π.Χ.

Η κόγχη, σε απόσταση 80 μ. από την είσοδο της σπηλιάς, είναι 12 μ. υψηλότερα από τη στάθμη της θάλασσας και βρίσκεται σε επαφή με το βόρειο όριο του κεντρικού νεολιθικού διαδρόμου, που οδηγεί στη Μεγάλη Αίθουσα της λίμνης με το πόσιμο νερό.

Κούρος του δου αι. π.Χ.

Κεφαλή κούρου, εξαιρετικό έργο της αρχαϊκής τέχνης, των μέσων του δου π.Χ. αιώνα, ανευρέθη σε ανασκαφές που διενεργεί η ΙΑ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Χαλκίδος.

Είναι η πρώτη φορά που σε ανασκαφή της περιοχής βρίσκεται αρχαϊκός κούρος, ο οποίος είναι και αρχαιότερος από τις δύο κεφαλές του Μουσείου Χαλκίδος, οι οποίες δεν προέρχονται από ανασκαφές αλλά παραδόθηκαν στις πρώτες δεκαετίες του αιώνα.

Βιβλιοθήκη Καναδικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου της Αθήνας

Ανθρωπολογική και Εθνοαρχαιολογική Συλλογή

Το Καναδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο

(Γενναδίου 2, Κολωνάκι, τηλέφωνο 72.24.365) επιθυμεί να πληροφορήσει όλους όσους ενδιαφέρονται οι ανθρωπολογικές και εθνοαρχαιολογικές έρευνες που αφορούν στην Ελλάδα και τον ευρύτερο Μεσογειακό χώρο, ότι, ύστερα από προσωρινή διακοπή, επανέρχεται στην κυκλοφορία το ενημερωτικό - βιβλιογραφικό δελτίο της Ανθρωπολογικής και Εθνοαρχαιολογικής Συλλογής, που, ήδη από το 1983, αποτελεί ένα ξεχωριστό τμήμα της βιβλιοθήκης του Ινστιτούτου.

Ο δωδέκατος κατά σειρά ενημερωτικός κατάλογος (Σεπτέμβριος '93) περιλαμβάνει τίτλους σε ανάτυπα και βιβλία σε σύνολο 63 συγγραφέων - ερευνητών - συνεργατών, και είναι διαθέσιμος στα γραφεία του Ινστιτούτου. Επειδή, κατά μέγα - αν και όχι αποκλειστικό - ποσοστό, η ανάπτυξη της Ανθρωπολογικής/Εθνοαρχαιολογικής Συλλογής, και κατά συνέπεια η κατόρθωση του βιβλιογραφικού καταλόγου, στηρίζεται, στην παραλαβή ανατύπων και δημοσιευμάτων, παρακαλούμε όλους τους ενδιαφερόμενους να υποστηρίξουν, όπως και στο παρελθόν, τον εμπλουτισμό της Συλλογής, είτε με δικά τους δημοσιεύματα είτε με φωτοτυπίες άρθρων ή και πληροφορίες για νέους τίτλους που έρχονται να πέσουν στην αντίληψή τους. Για την πληρέστερη, εξάλλου, ανασυγκρότηση και ενημέρωση του αρχείου των παραληπτών παρακαλούμε τους ενδιαφερόμενους να μας δηλώσουν και εγγραφές, αν επιθυμούν να συμπεριληφθούν (ή να εξακολουθήσουν υπάρχουν) στην ταχυδρομική λίστα παραλαβών του βιβλιογραφικού καταλόγου, και ακόμη, αν έχουν να προτείνουν νέους παραληπτές.

Μαρία Τόλη και Susan Young
Καναδικό Αρχ/κ Ινστιτούτο
1 Οκτωβρίου 1993

Ομηρική Ιθάκη

Στο Ληξούρι Κεφαλλονιάς, ο ερευνητής Ν.Γ. Λιβιάδης, παρουσίασε (11-9-93) την έρευνά του με θέμα «Ομηρική Ιθάκη: Η Παλική της Κεφαλλονιάς». Ο Ν.Γ.Λ. ανέπτυξε όλα σχεδόν τα στοιχεία που αναφέρονται στο ομηρικό έπος. Με την ευκαιρία της ομιλίας και του ενδιαφέροντος που είδε, αν ακροατές, ιδρύθηκε η «Οδύσεια», Εταιρεία Ομηρικών Ερευνών και Μελέτης Ελληνικού Πολιτισμού, με σκοπό τον συντονισμό και την οικονομική αντιμετώπιση των προβλημάτων που συναντά η έρευνα.

Ζ' Εθνικό Συνέδριο Χριστιανικής Αρχαιολογίας Cassino Ιταλίας, 20-24/9/93

Στη συμπαθητική πόλη Cassino (τη λατινική Casinum), στους πρόποδες του όρους Monte Cassino, όπου το περίφημο μοναστήρι των βενεδικτίνων, αναστασκευασμένο μετά τον πόλεμο του 1944, συνήλθε το παραπάνω Συνέδριο των Ιταλών αρχαιολόγων παλαιοχριστιανικής και μεσαιωνικής εποχής. Το πρόγραμμα, πλούσιο σε εισηγήσεις, ανακοινώσεις και αναφορές, εφαρμόστηκε αυστηρά από χρονική άποψη και επιστημονική και διοικητική δεοντολογία. Οι εργασίες του συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στη σύγχρονη Aula Pacis (ανθούσα ειρήνης), χώρο δημοσίων τελετών του νεοσύστατου πανεπιστημίου. Οι πρώτες πριονιές ομιλίες αναφέρονταν στις ανασκαφές και στις ανακαλύψεις αρχαιολογικών ευρημάτων κατά γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας, όπως Λαμβοδιά, Λιγουρία, Λάτιο, Καμπανία και τα υπόλοιπα. Οι ομιλητές ήταν γνωστοί καθηγητές, όπως ο M. Mirabella Roberti, ο A. Frondoni, η R. Cecchelli Trinci, ο S.L. Agnelli, η L. Ermini Panti και πολλοί άλλοι. Ο υπόλοιπος πριονιός χρόνος αφιερώσανταν σε δεκαπεντάλεπτες ανακοινώσεις για αρχιτεκτονικά, γλυπτικά, ζωγραφικά θέματα και μικροτεχνικές, που περιελάμβαναν μνημεία από διάφορες ιταλικές περιοχές και μελετήθηκαν κατά τη δεκαετία 1983-1993. Αυτό ήταν εξάλλου και το κύριο θέμα της επιστημονικής συζήτησης μεταξύ των συνεδριών. Οι απογευματινές εργασίες, οργανωμένες και πάλι σε δεκαπεντάλεπτες ανακοινώσεις, αφορούσαν παρεμφερή θέματα και πεντάλεπτες αναφορές σε μικρά αρχαιολογικά όληματα. Ο πλούτος των θεμάτων που ακούστηκαν, η γόνιμη συζήτηση που ακολούθησε πάντοτε, οι ανταλλαγές απόψεων κατ' ιδίαν, οι κοινωνικές συναναστροφές και αλληλογνωριμίες συναντάσαν στην επιτυχία του συνεδρίου.

Το συνέδριο παρακολούθησαν και άλλοι παρατηρητές, από ευρωπαϊκές χώρες - αρχαιολογικά ινστιτούτα και σχολές της Ρώμης, πανεπιστημιακές σχολές -, αποκομίζοντας χρήσιμες γνώσεις για την πρόοδο της Ιταλικής Χριστιανικής Αρχαιολογίας κατά τα έτη 1983-1993.

Ο γράφων το παρόν έλαβε μέρος, προσκεκλημένος του καθηγητή Eugenio Russo στο πανεπιστήμιο της πόλης.

αρχαιολογικά

Οφειλόμενα θερμάτα συγχαρητήρια στο διοργανωτή και επιμυχητή του συνεδρίου, καθηγητή Ε. Russo και τους συνεργάτες του.

Κωνσταντίνος Π. Χαραλαμπίδης
Αν. Καθηγητής Αριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης-Φιλοξενία

Το κυκλαδικό αγαλματάκι ανήκει στα Κρατικά Μουσεία του Βερολίνου, τα οποία και το δάνεισαν προς έκθεση στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης για τρία χρόνια. Ο δανεισμός του ειδωλίου πραγματοποιείται μια παλαιότερη απόφαση, η οποία ελήφθη στο 13ο Διεθνές Συνέδριο Κλασικής Αρχαιολογίας στο Βερολίνο το 1988. Η απόφαση αυτή, που αφορά κυρίως στην επί δανεισμού ανταλλαγή αρχαίων έργων τέχνης προς έκθεση υπεργράφη από εκπροσώπους των Μουσείων της Ελλάδας, της Κύπρου, της Κων/πόλεως, της Ρώμης, του Βερολίνου, της Ζυρίχης, της Ουάσινγκτον, του Berkeley, του Λαυβρου και του Βρετανικού Μουσείου.

Το Μουσείο του Βερολίνου απέκτησε το ειδώλιο το 1860. Στο ευρετήριο του Βερολίνου ως τόπος προέλευσής του αναφέρεται η Δήλος. Το μαρμάρινο αγαλματάκι έχει ύψος 23,4 εκ. και εικονίζει ὄρθια γυνή γυναικεία μορφή με κάλυμμα στην κεφαλή. Πιθανώς προέρχεται από τάφο, όπως τα άλλα συγγενικά παράλληλα και ανήκει στην πρώιμη 3η χιλιετία π.Χ. Το αγαλματάκι είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την προσέγγιση της πρώιμης, ειδωλοπλαστικής τέχνης των Κυκλάδων. Χαρακτηρίζεται από την έντονη φυσιοκρατική απόδοση και την προσπάθεια προβολής των ανατομικών λεπτομερειών. Σφαής είναι η χρήση τριφυανίου για την απόδοση του σφαιραλού και των ματιών, τα οποία ήταν πιθανώς ενθéta από άλλο υλικό.

Πολυαπλή είναι η σημασία της παρουσίαισής του ειδωλίου από το Βερολίνο στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, αφού μόνο λίγα από τα ειδώλια έχουν σωθεί. Το ειδώλιο τύπου Πλαστράι προσφέρει, τόσο στους ειδικούς όσο και στους επισκέπτες του Μουσείου, τη δυνατότητα να συμπληρώσουν την εικόνα της εξελικτικής πορείας της ειδωλοπλαστικής των Κυκλάδων στην 3η π.Χ. χιλιετία.

Ταξίδια στην Ελλάδα 1488-1843

Στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του Άμστερνταμ πραγματοποιήθηκε η έκθε-

ση αυτή, με βιβλία, χάρτες, εικαστικό υλικό (συνολικά 120 εκθέματα), που δείχνουν τις συνθήκες που επικρατούσαν κατά τους προεπαναστατικούς κυρίως χρόνους και οι οποίες οδήγησαν στον Ελληνικό Αγώνα της Ανεξαρτησίας. Ο θαυμάσιος κατάλογος της έκθεσης, που σφειλείται στον Ολλανδό λόγιο Ντάβελ Κόστερ, αποτελεί πολύτιμο βοήθημα για τους ερευνητές και απόλαυση για τους απλούς αναγνώστες.

Μαγικό κτίσμα

Σαν διά μαγείας, χτίστηκε και ολοκληρώθηκε, σε διάστημα 18 μηνών, ξενοδοχειακό συγκρότημα, μέσα στον αρχαιολογικό χώρο κι επάνω στον προϊστορικό οικισμό, στο λιμάνι Γαλήσα! Κανείς δεν το πρόσεξε, κανένας αρχαιολόγος η φύλακας δεν το πήρε είδηση. Και τώρα τι να κάνουμε; Μα, τι άλλο από το να καμαρώσουμε για την τοπία των νεοελλήνων... Ίσως, αν γκρεμιστεί η παράνομη αυτή ξενοδοχειακή μονάδα, τα συντρίμια της ευαισθητοποιήσουν την κοινή γνώμη.

Το Βυζάντιο τιμάται

Με την ευκαιρία των εκδηλώσεων στη Βενετία, τέσσερα σημαντικότερα έργα είδαν το φως. Το 18ο έργο Ελληνικού Πολιτισμού εξέδωσε:

α) Συλλογικό έργο, υπό την επιστημονική διεύθυνση της καθ. Χρύσας Μαλέζου, με τίτλο «Όψεις της ιστορίας του βενετοκρατούμενου Ελληνισμού - Αρχαϊκά τεκμήρια». Πρόκειται για ιδιαίτερα σημαντικό έργο (είναι έργο αυτόνομο - 600 σελίδων - και όχι συνοδευτικός κατάλογος της έκθεσης), στο οποίο εξετάζεται η ελάχιστη γνωστή περίοδος της ιστορίας των σχέσεων Βενετίας-Βυζαντίου, στο διάστημα των έξι αιώνων που εκτυλίσσονται από τα χρόνια της 4ης σταυροφορίας, περίπου, και λίγους με την κατάργηση της βενετικής πολιτείας.

β) Κατάλογος της έκθεσης «Από τον Χάνδακα στη Βενετία - Ελληνικές εικόνες στην Ιταλία», γραμμένος από την καθ. Νανώ Χατζηδάκη, η οποία οργάνωσε και την έκθεση. Στο έργο αυτό συγκεντρώνονται εικόνες ελληνικές από μουσεία, εκκλησίες και ιδιωτικές συλλογές, δίνοντας μας συνοπτική την εικόνα των αλληλεπιδράσεων και των τάσεων στη θρησκευτική ζωγραφική των 15ου-16ου αι.

γ) Κατάλογος της έκθεσης ελληνικών εκ-

δόσεων στη Βενετία, τον οποίο επιμελήθηκε ο καθ. Μανούσος Μανουσάσκας και ο Κ. Στάκος, και στον οποίο παρουσιάζονται σχολιασμένες οι εκδόσεις των επιφανέστερων Ελλήνων συγγραφέων (από τον Όμηρο ως τον Γρηγόριο Ναζανζηνό) και δίνεται η εικόνα της βενετικής τυπογραφικής δραστηριότητας. δ) Του διευθυντή της Εθν. Μαρκετινικής βιβλιοθήκης, Marino Zorzi, «Συλλογή ελληνικών κωδικών της Βενετίας», που παρουσιάζει τις σπάνιες και πολύτιμες βυζαντινές βιβλιοδεσίες, τις στολισμένες με πολύτιμες πέτρες και μέταλλα.

BIBLIA

Théâtres d'Argos

Jean-Charles Moretti

Εκδ. EFA, Paris 1993

Με τον τίτλο αυτόν εκδόθηκε, προ μηνών, από τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών, το πόνημα του Jean-Charles Moretti, σε συνεργασία με τον αρχιτέκτονα St. Diez, με αντικείμενο τις θεατρόμορφες κατασκευές στο Άργος. Χρησιμοποιούμε τον νεολογικό αυτόν όρο για να μεταφέρουμε καλύτερα την αντίληψη των συγγραφέων, οι οποίοι την έννοια του θεάτρου ως κατασκευασμένου χώρου την επεκτείνουν και σε άλλους, πέρα από το κλασικό είδος του κούλου αρχαιοελληνικού θεάτρου, χώρους.

Με την αντίληψη αυτή εξετάζονται διεξοδικά, και με βάση ακριβείς αποτυπώσεις (με τελευταίου τύπου όργανα και εργαλεία), αξιοποιώντας και τα δεδομένα των μέχρι πρόσφατα ανασκαφών και των σχετικών πορισμάτων, πέντε κτίσματα-διαμορφώσιμα θεατρόμορφου τύπου στο Άργος, τα οποία χρονολογικά ανήκουν στον 5ο π.Χ. αι. έως τον 4ο μ.Χ. αι.

Θεωρούμε ότι η εργασία αυτή είναι πολύτιμη για όσους ασχολούνται με την ιστορία και την αρχαιολογία του Άργους, όχι μόνο γιατί παρορίζει της δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα, αλλά και γιατί εξετάζει σε ακριβέστατες μετρήσεις και υπολογισμούς, που από όσο γνωρίζουμε δεν είχαν γίνει ως τώρα.

Διούμε για τους αναγνώστες την κατάληξη των συμπερασμάτων της μελέτης: «Ως προς τη θέση των θεατρών του Άργους στην ιστορία της αρχιτεκτονι-

κής θεάτρων της αρχαίας Ελλάδας, δεν μπορούμε να κάνουμε λόγο για μια "αρχαϊκή σχολή". Θα μπορούσαμε μολοντούπο να σημειώσουμε τη συγγένεια του σχεδίου και της μορφής του μεγάλου θεάτρου, με την ελληνιστική μορφή του, προς εκείνα της βορειοανατολικής Πελοποννήσου (Κόρινθος, Σικώνα, Επιδαύρος). Αντίθετα, θα πρέπει να υπογραμμιστεί η σημασία του αριθμού οικοδομημάτων για θέατρα, που κατασκευάζονταν στην πόλη, και την ικανότητα που είχαν οι Αργείοι, στη διάρκεια εννέα σχεδόν αιώνων, να προσαρμόσουν τα οικοδομήματά τους στις νέες μορφές αρχιτεκτονικής και στους νέους τύπους θεαμάτων. Τούτο επιτρέπει να υποθέσουμε μια ιδιαίτερη έλξη για τις θεατρικές παραστάσεις.

Αν κανείς θελήσει να εγκύψει στη σχέση πληθυσμού-κατοίκων του Άργους, από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι σήμερα, με τις θεατρικές παραστάσεις, βρίσκει περιέργως ανάλογη έλξη στην περίοδο αυτή, που αρχίζει με την παράγκα του θεάτρου του Μαραγκού (αντίσθη) και του θεάτρου Μπουκούρα, στην Αθήνα) και φτάνει στο σημερινό "Θέατρο Άργους". Το θέατρο αυτό ιδρύθηκε με πρωτοβουλία κατοίκων, είχε την τύχη να ξεκινηθεί με πρώτο δάσκαλο-σκηνοθέτη τον Ντίνο Σιδερίδη, μετατράπηκε σε δημοτικό νομικό πρόσωπο, περνώντας από διάφορες "γραμμές πλεύσεως", και κινείται πάντα στο επίπεδο του καλού κρατισμού. Φανερόντα αναμφίβολα μια ανάλογη έμμονη στις θεατρικές παραστάσεις, απευχόντας πολύ από το να έχει βρει μια οποιαδήποτε αρχιτεκτονική αντίστοιχία.

B.K.D.

"Αρχαία οικογένεια Δελφινιών" και "Αρχαίο Κανέλλου Δελφινιών"

Με την επιμέλεια της ιστορικού και έμπειρης ερευνήτριας Ευτυχίας Δ. Λιάτα, από το Λυγουριό Αργολίδας, εκδόθηκαν δύο τόμοι (το 1992 και το 1993), με τους οποίους και εγκαίνιστηκε η δημοσίευση στοιχείων από τα αρχαία που έχει στην κατοχή της η "Εταιρεία των Φίλων του Λαού".

Ο πρώτος τόμος αναφέρεται συνοπτικά στο σύνολο του αρχαίου Δελφινίου και με τον δεύτερο αρχίζει η λεπτομερής δημοσίευση των εγγράφων των ιδιαίτερων τμημάτων του, που θα συνεχιστεί μελλοντικά. Την έκδοση συνοδεύουν

πολύ καλά ευρετήρια και παράρτημα εικόνων και φωτογραφιών, ενώ η εισαγωγή της επιμελήτριας αποτελεί άριστη πληροφόρηση τόσο για το αρχαίο όσο και για την οικογένεια Δελφινιών, η οποία είχε ενεργητική ανάμιξη στην πολιτική ζωή του τόπου επί ένα και περισσότερων αιώνα.

Είναι αξιόπαινη η προσπάθεια της "Ε.Φ.Λ." να αξιοποιήσει επιστημονικά το υλικό που έχει στην κατοχή της και να το εκδώσει. Μακάρι και άλλες ανάλογες εταιρείες ή σύλλογοι να ακολουθούσαν το παράδειγμά της.

B.K.D.

"Η παιδεία επί Τουρκοκρατίας"

Τρύφ. Ευαγγελίδης
Εκδ. Καραβία, Αθήνα 1993

Ο εκδοτικός οίκος του Διον. Ν. Καραβία, συνεχίζοντας την παράδοση, πιά, των αναστατικών εκδόσεων του, ανατύπωνει το πολύτιμο έργο του Τρύφωνα Ευαγγελίδη, όχι δυσέυρετο (μόνο σε μερικές βιβλιοθήκες υπάρχουν αντίτυπα) αλλά μάλλον ανεύρετο, πλέον. Το έργο αυτό, που κυκλοφόρησε πριν από 60, περίπου, χρόνια, στηρίζεται σε γερή ιστοριογραφική έρευνα του συγγραφέα, πρώην γυμναστή, με τις μεθόδους και τα αρχαιολογικά δεδομένα της τότε εποχής. Αποτελεί σημαντικό εγχείρημα καταγραφής πλήθους διαπιστωμένων πληροφοριών και σύνθεσης της, ενώ ακόμα και σήμερα χρησιμοποιείται ως απαραίτητο βοήθημα για το θέμα και την περίοδο όπου αναφέρεται. Πρόκειται για τους δύο αρχικούς τόμους, στους οποίους έχει προστεθεί και τρίτος, δηλαδή η επανέκδοση του Ευρετηρίου του έργου, που είχε τυπωθεί το 1973 με επιμελήτη τον Κώστα Λάππα και το οποίο έχει διορθωθεί και αναγνωρευθεί, ενώ συνοδεύεται και από το τότε μικρό εισαγωγικό σημείωμα του Κ.Θ. Δημαρά.

Ο ίδιος εκδοτικός οίκος κυκλοφόρησε, σε αναστατική έκδοση, το ξεχωριστό έργο του Γ. Παχτικού: "260 δημόσια ελληνικά άσματα, από του στόματος του ελληνικού λαού" (1905), ενώ πρόκειται να συνεχιστεί την πολυτιμότητα ανατύπωση των σωμάτων της "Γενικής Εφημερίδας της Ελλάδας", δηλαδή της αρχικής Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (επαναστατικά χρόνια και Καποδιστριας), ανεκτίμητης πηγής στοιχείων

και πληροφοριών. Εκδοτική εργασία τυφλοπόντικα!

Βασίλης Κ. Δωροβίνη

Epic Space

Antony C. Antoniadis

Εκδ. Van Nostrand Reinhold - N. York 1992

Στη μελέτη αυτή ο συγγραφέας, γυρεύοντας τις ρίζες της Δυτικής αρχιτεκτονικής, μας οδηγεί, μέσα από μύθους και εικόνες, σε φανταστικά όσο και πραγματικά τοπία. Η περιήγηση ξεκινά με τη ρωμαϊκή Αινιάδα του Βιργιλίου, προβληματίζεται με τα έπη της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης, τις Σκανδιναβικές Χώρες, το αγγλικό Έπος του Βεσουλί, τις απόψεις του Μίλτον (Χαμένος Παράδεισος), και καταλήγει με το φιλανδικό έπος Kalevala.

Διερευνά τις, απτές και μη, διαστάσεις της αρχιτεκτονικής, τον ψυχολογικό παράγοντα στην αντιμετώπιση του εξωτερικού, σε αντίθεση με τον εσωτερικό, χώρο, τις κλίμακες και την άμεση σχέση του ανθρώπου με το "κτίριο". Η θαυμάσια εικονογράφηση του έργου είναι άλλο ένα φωτεινό στοιχείο του βιβλίου.

Archéologia

Τεύχ. 293, Dijon, Sept. 1993

Στο τεύχος 293 του γαλλικού περιοδικού Archéologia σημειώνουμε τα, μεταξύ άλλων, πολύ ενδιαφέροντα άρθρα: R. & R. Fourniaux, "Ένας άγνωστος Ερμής Προπύλαιος. Σύμφωνα με το δημοσίευμα, ένας Ερμής είχε αγοράστεί το 1907 από τον Arthur Hue, του οποίου τα λοιπά στοιχεία ήταν άγνωστα. Έως το 1980, οπότε η συλλογή του Α.Η. πουλήθηκε, το έργο είχε μείνει ξεχασμένο. Σήμερα οι R. & R. F. τον ταυτίζουν με έργο του Αλκαμένη, μαθητή του Φειδία, που σημειώθηκε το τέλος του 5ου αι. π.Χ. Το έργο είναι κατασκευασμένο από μάρμαρο πεντέλικό. Εντυπωσιακό είναι η σχέση αυτού του γλυπτού με τις Καρυάτιδες του Ερεχθείου, οι οποίες ήταν και αυτές έργα του Αλκαμένη. Επίσης την ταυτότητα του Ερμή Προπύλαιου πιστοποιεί και το ρωμαϊκό αντίγραφο του από την Πέργαμο.

Το δεύτερο δημοσίευμα που σημειώνουμε εδώ αφορά στο συνδύριο της 2ης-5ης Σεπτ. '93, που έγινε στο Βέλγιο

με θέμα "Χώροι αναστάστασης στην Ερώπη (αναπαράσταση)".

Εδώ και 30 περίπου χρόνια αρχαιολόγοι και άλλοι επιστήμονες πειραματίζονται κατασκευάζοντας "αρχαία χωριά". Το αρχαιότερο χωριό βρίσκεται στην Αυστρία και αναπαριστά σπίτια της Νεολιθικής περιόδου. Οι αναπαραστάσεις επιτρέπουν στους ερευνητές να "δοκιμάσουν" τις θεωρίες τους και να δουν πού έχουν κενά γνώσεων. Επίσης, προσφέρουν, στο πλατύ κοινό, μια ελεγμένη, σωστή εικόνα της ζωής των αρχαίων.

Ο άνθρωπος των πάγων και ο κόσμος του

Έλι Κρίς

Εκδ. Στάχυ, Αθήνα 1993

Γραμμένο από αρχαιολόγο, το ιστορικό της ανεύρεσης και της μελέτης του ανθρώπου που επί 5.000 χρόνια κείτονταν μέσα στους πάγους των Άλπεων, είναι ισάξιο του πιο ωραίου αστυνομικού διηγήματος. Δυστυχώς η ασυνειδησία των συγχρόνων μας κατέστρεψε πολλά από τα τεκμήρια που έφερε ο μακρινός εκείνος κυνηγός. Ωστόσο, κάποια εικόνα των συνθηκών ζωής του μπόρεσε να σκιαγραφηθεί.

Η Μονή Καισαριανής Εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Εκδ. Υπ. Πολιτισμού

Μικρό, καλαίσθητο, προσεγμένο στην παραμικρή του λεπτομέρεια, γραμμένο σωστά και με χάρη, «το πρόγραμμα αυτό είναι σχεδιασμένο για παιδιά 10-15 χρονών και φιλοδοξεί να τα εξοικειώσει με το μνημείο και το περιβάλλον του.

Η ιστορία του μοναστηριού, η αρχιτεκτονική του, η λειτουργία του μέσα στη βυζαντινή κοινωνία και η ζωή των μοναχών μέσα σ' αυτό εξηγούνται στα παιδιά.

Τα παιδιά ανακαλύπτουν μέσα στον περίβολο του μοναστηριού την τράπεζα, το μαγειρείο, τα λουτρά, τα κελιά, την εκκλησία, και αναπαλάθουν τη ζωή των μοναχών μέσα σ' αυτούς τους χώρους. Στο τέλος παίζουν ένα ιδιαίτερα παιχνίδι στην τράπεζα του μοναστηριού. Στο σχολείο ή στο σπίτι τους μπορούν στο ειδικό φυλλάδιο που τους δίνεται να χρωματίσουν το πλινθοπερικλειστό σύστημα τοιχοποιίας του ναού, να ορίσουν με διαφορετικά χρώματα τα διάφορα κτήρια του μοναστηριού στο σχέδιο

που έκανε ο Ρώσος μοναχός Β. Barskij το 1745».

Το αξιόλογο αυτό εκπαιδευτικό έντυπο σφείλεται σε τρεις αρχαιολόγους, την Δ. Ευγενίδου, την Α. Θεοδώρου και την Α. Λαζαρίδου.

Προσδιορισμός της προέλευσης του μαρμάρου (...)

Βασιλική Αθ. Μαντή

Διδασκ. διατρ., Αθήνα 1993

"Προσδιορισμός της προέλευσης του μαρμάρου αρχαίων μνημείων με τις τεχνικές του ηλεκτρονικού παραμαγνητικού συντονισμού και της νετρονικής ενεργοποίησης" είναι ο πλήρης τίτλος της εργασίας αυτής, που παρουσίασε η Β.Μ. στο Τμήμα Χημείας του Εθν. Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και έχει εκπονήσει στο ΕΚΕΦΕ "Δημόκριτος".

Στη μελέτη αυτή χρησιμοποιήθηκαν οι δύο παραπάνω τεχνικές και στα αποτελέσματά τους προστέθηκε η παράμετρος μεγέθους των κρυστάλλων. Τα συμπεράσματα στα οποία οδηγήθηκαν η ερευνητήρια απαντούν σε πολλά ερωτήματα, που αφορούν στα μνημεία από μάρμαρο της περιοχής Αττικής - Κυκλάδων, κυρίως.

Byzantinische Zeitschrift

Η "Επιθεώρηση Βυζαντινών Σπουδών", περιοδικό που εκδίδεται από τον οίκο Teubner, γιορτάζει φέτος τα 100 του χρόνια. Με την ευκαιρία της επετείου αυτής, κυκλοφορεί σε διπλό τόμο (84-85), που περιλαμβάνει άρθρα όλων των γνωστών μελετητών που ασχολούνται περί τα βυζαντινά.

Αρχαία Ελληνική Θρησκεία Αρχαία και Κλασική Εποχή

Waltre Burkert

Εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1993

Σε μετάφραση του Ν. Μπεζαντάκου και της Αφρ. Αβαγιανού, κυκλοφόρησε η θαυμάσια αυτή μελέτη του Β. (1977). Στο έργο παρουσιάζεται η αρχαία ελληνική θρησκεία από τον Όμηρο (8ο αι. π.Χ.) έως τον Αριστοτέλη (4ο αι. π.Χ.). Η θρησκεία της περιόδου αυτής τοποθετεί ο συγγραφέας στο γενικότερο πλαίσιο της ιστορίας της ελληνικής θρησκείας, με αναφορές στη μυκηναϊκή και τη μυκηναϊκή θρησκεία. Συνοχτισμοί, παραλληλισμοί, προεκτάσεις και

συνημικοί οδηγούν τον αναγνώστη σε άλλα επίπεδα, όπως το φιλοσοφικό, το κοινωνικοπολιτικό κ.ά. Το έργο αυτό είναι από τα βιβλία που δεν πρέπει να λείπουν από καμιά βιβλιοθήκη όσων ασχολούνται με το πνεύμα.

Ο πληθωρισμός στην αρχαιότητα

Ξενοφών Μ. Θωμαΐδης

Αθήνα 1993

Σε Β' έκδοση, βελτιωμένη και διευρυνμένη, κυκλοφόρησε μικρή, συνοπτική μελέτη που εξετάζει το φαινόμενο του πληθωρισμού από το 500 π.Χ. έως το 380 μ.Χ. στο χώρο της Μεσογείου. Επισημαίνονται οι μηχανισμοί του και εξηγούνται τα τεχνάσματα που συνδέονται με το φαινόμενο αυτό.

Εικόνες της κρητικής τέχνης Επιμ. Μανόλης Μπορμπούδα-Κηδ

Εκδ. Βικελαία Βιβλιοθήκη - Πανεπιστημιακές Εκδ. Κρήτης, Ηράκλειο 1993

Με την ευκαιρία της έκθεσης "Εικόνες της Κρητικής τέχνης", που πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης, εκδόθηκε κατάλογος που εισαγωγή του Μανόλη Χατζηδάκη και επιστημονική επιμέλεια Μανόλη Μπορμπούδακη. Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται για κατάλογο αλλά για έργο που μελετά την κρητική εικονογραφία και τις επιδράσεις της. Παρουσιάζονται (στην έκθεση και στο βιβλίο) εικόνες από ρωσικές συλλογές, άγνωστες ως σήμερα, εξετάζονται ζητήματα της βενετοκρητικής τεχντοκρατίας, αναλύεται η ζωγραφική των πιο σπουδαίων Κρητικών αγιογράφων, δίνοντας την ευκαιρία να παρουσιαστεί το μοναδικό αυτό βιβλίο, μοναδικό τόσο από επιστημονική σκοπιά όσο και από καλλιτεχνική.

Grecia Capte: The Landscape of Roman Greece

Susan E. Alcock

Εκδ. Cambridge Univ. Press, New York 1993

The Defence of Attica: The Deme Wall and the Boiotian War of 378-375 B.C.

Mark H. Munn

Εκδ. Univ. of California Press, Berkeley 1993

Δυστυχώς δεν μπορέσαμε να προμηθευτούμε τα δύο αυτά βιβλία, των οποίων παραθέτουμε μονάχα τους τίτλους, που φαίνονται να έχουν ενδιαφέρον για τους Έλληνες αναγνώστες.

Le isole fortunate

Valerio Manfredi

Εκδ. L' Erma di Bretschneider, Ρώμη 1993.

Πρόκειται για την "τοπογραφία ενός μύθου". Στο βιβλίο αυτό ο V.M. προσπαθεί να εντοπίσει τις Μακάριους Νήσους, με οδηγούς τον Ομηρο, τον Διόδωρο, τον Πλίνιο, τον Πλούταρχο, τον Οράτιο. Ο μύθος αυτός έχει τις ρίζες του στην Αίγυπτο και κατά καιρούς οι Μακάριοι Νήσοι ταυτίστηκαν με τις Καναρίους Νήσους.

In and Out of the Mind Greek Images of the Tragic Self

Ruth Padel

Εκδ. Princeton Univ. Press, Princeton 1992

Εξαιρετική μελέτη αυτή της R.P., που μας "αποκαλύπτει" τι σκέφτονταν και ένιωθαν οι αρχαίοι Έλληνες για τον εαυτό τους. Μας δίνει, από τις τραγωδίες, την έννοια της νήσης και της οντότητας. Αναλύει τις βιολογικές και δαιμονολογικές μεταφορές της τραγωδίας, αποδεικνύοντας τη στενή σχέση τους με τον ψυχισμό του σύγχρονου ανθρώπου.

The ancient topography of Opuntian Lokris

John M. Fossey,

Εκδ. J.C. Gieben, Amsterdam 1990

Στο τεύχος 22, Μάρτιος του 1987, σ. 90, είχε παρουσιάσει το έργο του J.M. Fossey για την ανατολική Φωκίδα. Μερικά χρόνια αργότερα ο ίδιος ερευνητής μας πρόσφερε μία ακόμη μονογραφία: αυτή τη φορά για τη χώρα των Οπουντίων Λοκρών, μεθόριον προς τα ΒΒΑ με την ανατολική Φωκίδα, ολοκληρώνοντας έτσι τη μελέτη του περίβαλλοντος της Βοιωτίας (βλ. Επιμττρο). Οι Οπουντίοι Λοκροί κατείχαν το ΝΑ τμήμα της επαρχίας Λοκρίδος του σημερινού νομού Φθιώτιδος, τα δυτικά δηλαδή παράλια του βορείου Ευβοϊκού, από τη Λάρυμνα έως λίγο πριν από τον

Άγ. Κωνσταντίνου. Έδρα τους ήταν ο Οπός, που ταυτίζεται με τη σημερινή Αταλάντη. Στο χώρο αυτό ο συγγραφέας παρουσιάζει διεξοδικά 22 οικιστικές θέσεις, από νότο προς βορρά, που καλύπτουν το διάστημα από τα νεολιθικά ως τα υστερορωμαϊκά χρόνια.

Η κυρίως μελέτη διαρθρώνεται σε πέντε κεφάλαια (I-V). Τον πρόλογο ακολουθούν η Εισαγωγή (κεφ. I), η Γεωγραφία (κεφ. II) και ο Κατάλογος των 22 θέσεων (κεφ. III). Οι θέσεις καταχωρούνται με τα σημερινά τοπωνύμια και στην παρουσίασή τους υπάρχει συγκεκριμένος τύπος: όπως και στον τόμο για τη Α. Φωκίδα [: Θέση, βιβλιογραφία, Structural Remains, Pottery, Inscriptions, Identification]. Τονίζω την "κωδικοποίηση" των θέσεων, όπως και το ότι υπάρχουν για όλους σχεδόν τους οικισμούς σχέδια, στοιχεία που αναμφίβολα χαρακτηρίζονται ως αρετές του βιβλίου, ενώ ταυτόχρονα παρέχουν πολύτιμη βοήθεια στον αναγνώστη. Το IV κεφάλαιο (97-157: Analysis) διαιρείται σε 4 μέρη (A-D), στα οποία επιχειρείται η σύνθεση των δεδομένων της έρευνας και της βιβλιογραφίας. Το A (99-127: Settlement Development) και το B (129-137 Settlement Organisation) παρέχουν επιτυχώς τη διαχρονική κατά εποχές εικόνα της συγκεκριμένης περιοχής, ιδίως το Α με τις έγχρωμες (!) ενδείξεις στους χάρτες. Όποιος γνωρίζει το έργο του J.M. Fossey οφείλει να του αναγνωρίσει ότι έχει ένα ιδιαίτερο τρόπο να δίνει ευσύνοπτα και εύληπτα τη διαχρονική εξέλιξη του τόπου. Το C (138-150: The Fortifications and Military Organisation) και το D (151-157: The Cults) δίνουν αντίστοιχα την αμυντική οργάνωση και τους χώρους λατρείας στην περιοχή. Το V κεφάλαιο (159-163: Conclusions) περιλαμβάνει τα πορίσματα της μελέτης. Οκτώ παραρτήματα (A-H Appendices) συγκροτούν το VI κεφάλαιο (165-187) και αναφέρονται σε προβλήματα των πηγών, αναφορές περιηγητών ή νεότερων ερευνητών και άλλα συναφή. Το βιβλίο συμπληρώνει η Βιβλιογραφία (VII), τα Addenda (VIII), οι Indices (IX) και οι πίνακες (X). Οι τελευταίοι περιλαμβάνουν 67 φωτογραφίες, όχι πάντα τε ικανής ποιότητας, ενώ σε ορισμένες λείπουν οι δείκτες. Τέλος, πολύτιμο είναι ο ανεξάρτητος χάρτης που συνοδεύει το βιβλίο (XIV + 222 + 67 εικόνες + ανεξάρτητες παρέμβλητες χάρτες).

Το βιβλίο έχει διάρθρωση και εμφάνιση ίδια μ' αυτή του τόμου για την Α Φωκίδα

(μόνη διαφορά η αλλαγή του σχήματος σε 8ο μεγάλο), προφανώς για να αποτελέσουν μια σειρά συναφών μελετών ίδιου συγγραφέα. Ας ευχηθούμε λοιπόν σύντομα να έχουμε τον επόμενο τόμο. Από τις διαφορές των δύο βιβλίων σημειώνω την απουσία από τον τόμο για τους Οπουντίους Λοκρούς του κεφαλαίου για το οδικό δίκτυο, πολύ περισσότερο όταν η σωζόμενη αμαξήλατος οδός προς τη Λάρυμνα θεωρείται μοναδικό μνημείο (πρβλ. W.K. Pritchett, SAGT VI, 1989, 114-115).

Τέλος, να σημειώσω, επειδή μπορεί να ξενίσει τον αναγνώστη, ότι το δεκαεξάκιον αστέρι, το γνωστό μακεδονικό σύμβολο, που κοσμεί το εξώφυλλο του βιβλίου, απεικονίζεται στα νομίσματα του Οπουντίου και αποτελούσε χαρακτηριστικό έμβλημα των Οπουντίων.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Ο J. M. Fossey, χρόνια τώρα, από τη δεκαετία του '60, έχει "υιοθετήσει" τη Βοιωτία. Κοινό είναι άλλωστε το μυστικό ότι παραμένει ένας από τους καλύτερους γνώστες της. Καρπός αυτής της πολύχρονης σχέσης με τη Βοιωτία υπήρξε το Lebenswerk του "Topo-graphy and Population of ancient Boiotia", vols. I-II, Ares Publishers, Inc. Chicago 1988 [XVIII+552]. Γνωρίζοντας τη σχέση του με τη Βοιωτία, μπορούμε να κατανοήσουμε ότι τα δύο του βιβλία για την Α Φωκίδα και τους Οπουντίους Λοκρούς ήταν η φυσική κατάληξη. Μ' αυτή την ευκαιρία, σημειώνω και τα ακόλουθα δημοσιεύματα του J. M. Fossey: 1. Topography and Population of ancient Boiotia, Supplement, Montréal 1990 [1-18, Indices & Errata et Corrigeanda], 2. Papers in Boiotian, Topography and History, J.C. Gieben, Amsterdam 1990 [XI+280], πολύτιμο γιατί συγκεντρώνει σ' ένα τόμο όλα τα μελετήματα του συγγραφέως.

Γ. Α. ΠΙΚΟΥΛΑΣ

Ενθύνιον - Εβραϊκή Κοινότητα Θεσσαλονίκης (1897-1917)

Λεώκωμο καρτ-ποστάλ

Εκδ. Καπόν, Αθήνα 1993

Μέσα από τις σελίδες αυτού του Λεωκώμου εναοίξη η εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης, από τις σημαντικότερες και πολυπληθέστερες της εβραϊκής διασποράς. Διακόσιες και πλέον καρτ-ποστάλ της περιόδου 1897-1917 εικονογραφούν έναν κόσμο οριστικά χαμένο,

έναν κόσμο που συνέβαλε στη διαμόρφωση και την εξέλιξη της όμορφης αυτής πόλης.

Για πολλούς αιώνες Έλληνες και Εβραίοι συμβίωσαν αρμονικά στην πανόραχη ελληνική πρωτεύουσα της Μακεδονίας, τη Θεσσαλονίκη, που η ιστορία της αριθμεί 2.500 και πλέον χρόνια.

Λιγοστά είναι τα κατάλοιπα από τη ζωή και τις δραστηριότητες της εβραϊκής κοινωνίας της Θεσσαλονίκης. Μετά τη μεγάλη πυρκαγιά του 1917 και κυρίως μετά το Ολοκαύτωμα στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, αφανίστηκαν όχι μόνο οι άνθρωποι αλλά και τα γραπτά και τα μνημεία τους.

Οι παλιές καρτ-ποστάλ αποτελούν πολυσυζητημένη μαρτυρία τόσο για την πολεοδομία και την αρχιτεκτονική της Θεσσαλονίκης όσο και για την κοινωνική ζωή και τα πολιτικά και στρατιωτικά γεγονότα της εποχής εκείνης.

Οι φωτογραφικές μαρτυρίες καταנέμονται στο βιβλίο σε οχτώ θεματικές ενότητες:

- ΤΥΠΟΙ ΚΑΙ ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ ΚΑΙ ΙΔΡΥΜΑΤΑ
- ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΑΡΙΟΥ
- ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ
- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ
- ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ
- ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΚΑΙ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ
- ΝΤΟΝΜΕΛΕΣ (εξολασμιζμένοι Εβραίοι)

Με τη βοήθεια των επεξηγηματικών κειμένων οι εικόνες ζωντανεύουν την ιστορία της εβραϊκής κοινότητας και προβάλλουν ανάγλυφη την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της πόλης, κρατώντας ζωντανή την ιστορική μνήμη.

Εντυπωσιακή είναι η ποιότητα της παρουσίασης, που οφείλεται στις εκδόσεις "Καπόν".

Πολεοδομική εξέλιξη των Αθηνών από των προϊστορικών χρόνων μέχρι των αρχών του 19ου αιώνας.

Ιωάννης Τραυλός
Εκδ. Καπόν, Αθήνα 1993

Η "Πολεοδομική εξέλιξη των Αθηνών", έργο του αρχιτέκτονα - αρχαιολόγου Ι. Τραυλού (1908-1985), μοναδικού γνώστη των αθηναϊκών μνημείων, αποτελεί κλασικό εγχειρίδιο για την πολεοδομία, την αρχιτεκτονική και την ιστορία της πόλης των Αθηνών.

Σε δώδεκα κεφάλαια, που ξεκινούν από το 3500 π.Χ. και φθάνουν ως τις αρχές του 19ου αιώνα, δίνει ο Τραυλός την εξέλιξη της Αθήνας με πλήρη επιστημο-

νική τεκμηρίωση, αλλά και με τρόπο απλό και κατανοητό. Κάθε κεφάλαιο συμπληρώνεται με ένα γενικό σχέδιο της Αθήνας, όπου σημειώνονται όλα τα μνημεία της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Αρχιτεκτονικά σχέδια του Τραυλού, φωτογραφίες και σχέδια περιηγητών βοηθούν τον αναγνώστη να χαρεί την αρχιτεκτονική ιστορία της πιο περίφημης πόλης του αρχαίου κόσμου. Αισθητή ήταν η έλλειψη της "Πολεοδομικής" όλα αυτά τα χρόνια, δεδομένου ότι η Α' έκδοση (1960) εξαντλήθηκε μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Όλα τα κείμενα στοιχειοθετήθηκαν από την αρχή και έγιναν καινούριες αναπαραγωγές από τα πρωτότυπα σχέδια και τις φωτογραφίες.

Η Β' έκδοση της "Πολεοδομικής", που είναι πανομοιότυπη με την πρώτη, αλλά με πολύ καλύτερη απόδοση στην εικονογράφηση, θα καλύψει ένα μεγάλο κενό στον τομέα της έρευνας της αθηναϊκής τοπογραφίας, γιατί αποτελεί απαραίτητο βοήθημα όχι μόνο των μελετητών αλλά και όσων αγαπούν την Αθήνα και ενδιαφέρονται για την ιστορία της.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Επανεκθεση στη Φλωρεντία

Από το 1985 είχε κλείσει η έκθεση ελληνικών αγγείων στη Φλωρεντία, προκειμένου εκθέματα και εκθεσιακό χώρο να συντηρηθούν (Palazzo della Crocetta, via della Colonna, 2ος όροφος). Η συλλογή ελληνικών αγγείων της Φλωρεντίας σχηματίστηκε, κυρίως, κατά τον 19ο αιώνα από ιδιωτικές συλλογές και ανασκαφικά ευρήματα των περιρχών της Τοσκάνης, της Ούμπρια και του Λατίου. Περιλαμβάνει μερικά θαυμάσια κομμάτια, όπως το γνωστό αττικό αγγείο François (570 π.Χ.), τα οποία εκτίθενται σε δέκα αίθουσες. Τα επεξηγηματικά κείμενα είναι πλούσια εικονογραφημένα και στο διάδρομο του ορόφου εκτίθενται επιπλέον γλυπτά (χαλκικά και μαρμαρίνα), τα οποία συμπληρώνουν το πανόραμα της ελληνικής αγγειογραφίας - αγγειοπλαστικής. Συνολικά 1000 αντικείμενα εκτίθενται σε 52 βιτρίνες με σύγχρονο μελετημένο φωτισμό (τηλφωκ.: 055/23575).

Συλλογή Cahn

Στο Αννόβερο, στο Μουσείο Kestner (Trammplatz 3, 30159 Hannover), οργανώθηκε έκθεση της Συλλογής Α. Cahn, η οποία περιλαμβάνει αγγεία και όστρακα ζωγραφιστά. Τα ωραιότερα εκθέματα είναι των 6ου και 5ου αι. Πρόκειται τόσο για μελανόμορφα όσο και για ερυθρόμορφα αγγεία, οι δε σκηνές που εικονίζουν μας παρέχουν πληροφορίες για τη ζωή των Ελλήνων, και το σύνολο της συλλογής μάς γνωρίζει καλύτερα την τέχνη των αγγειογράφων. Διάρκεια της έκθεσης 11 Νοεμβρίου 1993 - 20 Φεβρ. 1994.

Οράματα της Αρχαιότητας

Με τον τίτλο Vision of Antiquity: Neoclassical Figure Drawing, έγινε στο Λος Άντζελες έκθεση που ερευνά το ρόλο της Ελληνο-ρωμαϊκής τέχνης στη μέτεπειτα ευρωπαϊκή ζωγραφική, από τον Άντον Ραφαέλ Μενγς (μέσα του 18ου αι.) έως τον Jean Auguste Dominique Ingres (19ος αι.). Οι καλλιτέχνες της εποχής αυτής, παρακάμπτοντας το νεοεμφανιζόμενο κύμα του μπαρόκ και την παράδοση του ροκοκό, στρέφουν το ενδιαφέρον τους, αναζητώντας έμπνευση, στα αρχαίοελληνικά και τα ρωμαϊκά πρότυπα.

"Τέχνη και Τεχνολογία"

Διήμερο Επιστημονικό Συμπόσιο έγινε στις 13 και 14 Νοεμβρίου 1993 στο Μέγαρο της Παλαιάς Βουλής, με θέμα τη συνεισφορά των Θετικών Επιστημών στη διάδοση των ζωγραφικών έργων. Διοργάνωση: Δ/νση Καλλιτεχνικής Συντήρησης και Αποκατάστασης των Έργων Τέχνης, Εθνική Πινακοθήκη, Μουσείο Α. Σούτζου και Εργαστήριο Φυσικοχημικών Διαγνωστικών Μεθόδων, Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής: Δρ. Μ. Δουλγερίδης, Δ/ντής Καλλιτεχνικής Συντήρησης, Εθνική Πινακοθήκη. Πληροφορίες ΕΝΑ Plan, Α.Ε. Ξενοφώντος 15α, 105 47 Αθήνα, Τηλ. 32 33 949, Fax: 3236349.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Το σπίτι του Μακρυγιάννη και ορισμένα διαφωτιστικά από το Άλφω
Στα τεύχη 44 και 47 της "Α" δώσαμε πε-

αρχαιολογικά

γιογραφία και ανάλυση των πρόσφατων "φάσεων", από τις οποίες πέραν η τύχη του σπιτιού του Μακρυγιάννη στο Άργος. Από τις ομόθυμες αντιδράσεις αναγνώστών του περιοδικού ξέρουμε, πιά, ότι τα άρθρα αυτά βρήκαν τον επιδιωκόμενο στόχο τους. Ο στόχος αυτός, πέρα από το ειδικό περιστατικό, δεν είναι άλλος από την πιστή παρακολούθηση μιας περίπτωσης ιστορικού κτηρίου, το οποίο παρά την απόφαση, ήδη από το 1984, του Συμβουλίου της Επικρατείας, απορριπτική για τους ισχυρισμούς του ιδιοκτήτη, αποφαντικής επί της ουσίας της υποθέσεως και σταθμός στη σχετική νομολογία, εξακολουθεί να μη βρίσκει τη λογική κατάληξη της. Κλείνουμε έντεκα χρόνια από την υποβολή της σχετικής αιτήσεως ακυρώσεως, η οποία απορρίφθηκε, και δύο χρόνια από τότε που –με την αδεξιότητα ή τη συνενγία στελεχών του Υπουργείου Πολιτισμού– δημιουργούνται συνεχής εμπόδια στην αναστήλωσή του, παρά τη σταθερή στάση της διοίκησης του ΥΠΕΧΩΔΕ, την ολοκλήρωση και έγκριση της σχετικής μελέτης και την εγγραφή 25 εκατομμυρίων δραχμών για το έργο.

Στο σημείο που δημοσιεύσαμε στο τ. 47 (γραμμένο στις 21-5-93), η "υπόθεση" είχε σταματήσει ακριβώς στο σημείο αυτό. Αλλά δεν είχαμε αναφέρει τα εξής σημαντικά, που συνέβησαν τότε και λίγο μετά. Το ΥΠΕΧΩΔΕ προκήρυξε μειοδοτικό διαγωνισμό για την αναστήλωση του κτηρίου. Την ημέρα της διεξαγωγής του, εμφανίστηκε ο γιος του ιδιοκτήτη και με το γνωστό λαθροχειρικό

"φάκελο", συνοδευόντάς τον με καταγγελία ότι... δεν είναι εξακαθρισμένο το ιδιοκτησιακό καθεστώς του κτηρίου, κατόφερε να επηρεάσει τους επτά, τελικά, συμμετέχοντες και να τους ωθήσει σε αποχή. Γρήγορα, όμως, τα πράγματα διευκρινίσθηκαν έγινε επαναπροκήρυξη, εμφανίστηκαν πάλι επτά ενδιαφερόμενοι και έγινε κανονική κατακύρωση του έργου.

Ο ανάδοχος προχώρησε όλες τις σχετικές συμπληρωματικές μελέτες και σε τμηματικό καθαρισμό του χώρου, και ανέλαβε τα διαβήματα για την τυπική έγκριση από την Εφορεία Βυζ. Αρχαιοτήτων Σπάρτης του ΥΠ.ΠΟ., η οποία καθαρήν δεν είχε αντίρρηση. Τελικά όμως, άγνωστο με ποιο νέο σκεπτικό, παρέπεμψε την υπόθεση στο κεντρικό Υπουργείο. Είχε προηγηθεί επαφή του ιδιοκτήτη με τον δικηγόρο και πρώην Γεν. Γραμματέα του ΥΠ.ΠΟ. κ. Κ. Αλαβάνο, ο οποίος, μετά την κυβερνητική αλλαγή της 10 Οκτωβρίου, και σύμφωνα με πληροφορίες από καλά πληροφορημένους Αργείους, ανέλαβε διαβήματα ώστε η νέα ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ να μεταβάλει στάση στο θέμα.

Και ο χορός καλά κρατεί! Ταυτόχρονα, σχεδόν, με την υπόθεση αυτή ξεκινούσε διαδικασία άλλου ιδιοκτήτη, του αρχοντικού Μυστακόπουλου, στην πλατεία Αγ. Πέτρος στο Άργος, χαρακτηρισμένου διατηρητέου, από το 1982 (ΥΠΕΧΩΔΕ), με το ίδιο διάταγμα Τρίτης, και μνημείου από το ΥΠ.ΠΟ. Πρόκειται για το *μεσαίο κτήριο*, μεταξύ του πρώην ξενοδοχείου Σαγκανά (αρχές του αιώνα και σήμερα υπό δια-

μόρφωση για να εγκατασταθεί εκεί η Ιο-νική Τράπεζα) και του πρώην καφενείου Θηβαίου (επίσης των αρχών του αιώνα, που ήδη διαμορφώθηκε από την Γενική Τράπεζα). Κτίσθηκε στο τέλος του 19ου αιώνα, από τον κατ' επανάληψη δήμαρχο Άργους Μυστακόπουλο, είναι τυπικά νεοκλασικό, από το μπλοκόνι του εκφωνούνταν πολιτικό λόγοι, εκεί πέρασε τα παιδικά του χρόνια ο λογοτέχνης Σπύρος Παναγιωτόπουλος, ανιψιός του Μυστακόπουλου, και έχει εικονογραφηθεί σε σχέδια ξένων επισκεπτών του Άργους. Όπως και ο ιδιοκτήτης του σπιτιού του Μακρυγιάννη, επί "Ν. Δημοκρατίας" είχε κινητοποιήσει βουλευτή της για τον αποχαρκτησμό. Όπως και εκείνος, τώρα έχει κινητοποιήσει παράγοντες του "ΠΑΣΟΚ" και, ήδη, από ό,τι μαθεύτηκε στο Άργος, από την πολιτική ηγεσία του ΥΠ.ΠΟ. έχει προωθηθεί διαδικασία αποχαρκτηρισμού του.

Απέναντι σε όλα αυτά, που σε ευνοούμενα κράτη θα είχαν καταταγεί στη σφαίρα των φαιδρωτήτων ή των απαραδέκτων και οι υπεύθυνοι πολιτικοί, αν μί τι άλλο, θα είχαν δώσει να καταλάβουν οι ιδιοκτήτες ότι πολιτική για την πολιτισμική κληρονομιά υπάρχει και δεν ανάγεται στη σφαίρα του πολιτικού μικροκρετισμού, εδώ ανακυκλώνονται και πατέ δεν τελειώνουν τα ίδια πάντα θέματα. Μεγάλα λόγια λέγονται προεκλογικά και μετεκλογικά, η ίδια ολέθρια πολιτική παραμένει. Πάντως, και τούτη τη φορά, νύχτωσε οι φιλόδοξοι. Και δεν πρόκειται να σταθούν με τα χέρια σταυρωμένα.

Βασίλης Κ. Δωροβίνη

δελτίο συνδρομής

ΝΑ αποσταλεί συμπληρωμένο και συνοδευόμενο από το αντίτιμο της συνδρομής στο περιοδικό **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ**, οδός Χρ. Λαδά 3, 102 37 ΑΘΗΝΑ

Επιθυμώ να εγγραφώ συνδρομητής για ένα χρόνο - 4 τεύχη - από το τεύχος αριθμ.

Συνδρομή Εσωτερικού: Δρχ. 3.500 - Σωματείων, Συλλόγων 4.000 - Οργανισμών, Τραπεζών, Ν.Π.Δ.Δ., Α.Ε. 5.000 - Μαθητών και Σπουδαστών 3.000 (με αποστολή φωτοτυπίας αστυνομικής ή φοιτητικής ταυτότητας αντίστοιχα) Εξωτερικού: Αεροπ. ταχυδρ. Ευρώπη \$27 - Αμερική, Καναδάς, Αυστραλία \$30 - Σπουδαστών Εξωτερικού \$22 - Κύπρος \$22

Τρόπος πληρωμής: Ταχυδρομική ή τραπεζική επιταγή στο περιοδικό **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ**, Χρ. Λαδά 3, 102 37 ΑΘΗΝΑ.

Επώνυμο
Οδός
Πόλη
Ημερομηνία

Όνομα
Αριθμός
Τηλ.
Ταχ. Κώδ.
Υπογραφή